

פרטיכל מט. יח/ג

מישיבת ועדת הכלכלה

מיום ג', י"ז בטבת תשי"א - 26.12.50

נוכחו חברי הועדה:

מ. ארם - היו"ר
מ. אונא
א. בהיר
פ. ברנשטיין
נ. הרפז
א. ירוב כהן
ח. לנדאו
ש. לביא
ה. פרדס
א. פרמינגר

מיוזמים:

מ. אריאב
גד טכנס
בועז איזנברג
מ. הלמר
פ. זקס
מ. טולגניק
מ. פולני - סקסית הסוחרים
ח. בדר - "יכין"
יצחק מטרני - תנובה אכספורט

היו"ר מ. ארם:

אני פותח את ישיבת ועדת הכלכלה
הטוקדשת היום לבעיה אשר הפכה בימים
האחרונים לאקטואלית במיוחד - בעית הפרדסנות בעננה זו. הענין
נמסר לנו ע"י מליאת הכנסת עוד טרם שהמזב הוחמר והחריף, אך
הדיון מתקיים בעונה הנוכחית ביותר. הזמנו את גאי כוח התאחדות
האכרים, את תנובה אכספורט ואת "יכין". הזמנו גם את שר החקלאות
ושר האוצר. שר החקלאות לצערו לא יוכל כעת להתפנות, כיון שהוא
קבל את ההזמנה בטאחר, יתכן שאח"כ יכנס. שר האוצר יושב עתה
בועדת הכספים, אך הוא הודיע כי ישתדל להתפנות ככל האפשר יותר
מהר ויכנס. אנו לא נוכל לחכות לשרים ולדחות את הישיבה, כיון
שהזמנו את האנשים המעוניינים בדבר ואי-אפשר להעניש אותם מפני
ששר זה או אחר אינו יכול לבוא בזמן, ואני פותח את הישיבה.

למעשה נמסר לנו הטעיף בצורה סתומה,
לדון על בעית הפרדסנות בשעה זו. אני חושב שנעשה טוב אם ניתן
מיד את רשות הדיבור לגאי-כוח הסוחרות שהוזמנו, כדי שהם יציגו
בפנינו את הבעיה כפי שהם רואים אותה.

ועדת הכלכלה
26.12.50

גד מכנס:
תארונו לעצמנו כי נצטרך לענות על שאלות
סיצינו בפנינו ולא נצטרך לגולל בפניכם
את כל הבעיה, כי לזאת יהיה הרש זמן רב. אשתדל לענות זאת בקיצור
בסוף.

אני מתאר לי שאתם רוצים לדון בבעיה
מנקודת מבט של הסיוע הטוב. בשבילנו השאלה היא פשוטה וקצרה. אנו
עומדים כעת בפני התחלת הסיוע או באמצע הסיוע. והנה בתור, כי
המחירים בשוקי העולים יורדו מאד. המכירה היא חפזית ואינה מרוכזת
בידי מסלול. המחירים יורדו ואינם מכסים לא את הוצאות המסלול
ולא את הוצאות הייצור. תביעתנו מהמסלה היתה: היות וההוצאות הן
גדולות יותר מהמחירים אשר מתקבלים בחו"ל והיות ובחו"ל מתקבלים
מחירים ממדינות שונות, בעיקר מהשוק האנגלי, בולוטה גבוהה, אנו
תובעים כי סתוך ההפסד יובטח לנו הוצאות הייצור והמסלול. על כך
קבלנו מהמסלה בשנה זו תשובות בלתי מספקות. היות ואנו עומדים
בתחילת העונה, שהתחילה במחירים נמוכים, נמצאים הפרדסנים במצב כזה
שאינם יכולים להמשיך בקטיף, כל עוד המסלה לא תבטיח את כסוי
ההוצאות.

כך אני רואה את המצב שאנו עומדים בו
כיום, זהו בערך הסכום שלנו. אם חברי הועדה רוצים פרטיק, אנו
יכולים למסור להם את כל המינורטציה.

מר מריאב:
אני רוצה לקבוע כמה עובדות. איננו
רואים במספר הקיים את מספר ענף
הפרדסנות. אנו רואים במספר את מספר הלירה הישראלית ולא את
מספר הענף. הענף הזה היה יכול להתקיים בכבוד במחירים אשר מתקבלים
בשוקים, היות והמכירה נעשית בולוטה גבוהה. לו הפרדסנים היו
מקבלים את הערך המלא של הולוטה, היו יכולים לא רק לקיים את
אלפי המספחות, כי אם גם לקיים את עצמם. השאלה הזאת לא התעוררה
רק בעונה זו, היא התעוררה כבר בעונות הקודמות.

אני רוצה לקבוע עובדה טגיה: אין אנו
חושבים את הפסקת הקטיף היום כשביתה, כאיום או כאמצעי לחץ.
הפסקת הקטיף בזה מטיבה פשוטה מאד: הפרדסן אשר רוצה לשלוח כיום
את הפרי ינוע למפרע כי הוא שולח אותו בחינם, ואיננו רוצה להכנס
כעת לשאלה בכמה עלה לו ייצור הפרי. הוא שולח את הפרי חינם ומפסיד
עוד כמה שילינגים על כל תיבה. במצב כזה הפרדסן עושה לעצמו חשבון
ואומר: למה לי לשלוח את הפרי חינם לחו"ל ועוד להוסיף מכיטי כמה
שילינגים? לפי המחירים כיום הוא מפסיד על כל תיבה 6-7 שילינגים,
נוסף לפרי שהוא שולח בחינם. גם אם המחירים יורדו, לא יספיעו
בהרבה. לכן, הפסיקו את הקטיף.

לאחר שקבעתי את שתי העובדות האלו,
אני רוצה לקבוע עובדה שלישית: היה לנו נסיון מר מהמסא ומתן עם
המסלה בנוגע לפרמיה. אנו תמיד חשבנו ואנו חושבים גם כיום, כי
ענף זה שהוא ענף יצוא כה חשוב למדינה, ראוי וזכאי לפרמיה כזאת
אשר תוכל לאפשר לענף זה לא רק לקיים את אלה המתפרסמים על ידו,
כי אם גם לתת לפרדסן את המינימום בשביל עבודתו ובשביל ההון
שהשקיע. בשנה הראשונה שבה התנהל מסא ומתן עם המסלה, אמרו לנו:
שלחו את הפרי, בגמר העונה גחליט, והנה, בגמר העונה החליטו לא על
פרמיה, כי אם על מלוא, וחברי ועדת הכלכלה יורעים בודאי להבחין
בין פרמיה לבין מלוא, אשר גיתן אמנם בריבית קטנה. בשנה השניה זו
דרשנו שוב מהמסלה לתת לנו פרמיה. אנו הבאנו אז למסלה טבלאות
בהן הראנו כמה צריך לעלות כל דונם פרדס, כמה עולה הקטיף והאריזה,
מה הם המחירים ומה הם ההפסדים. לשם מה דרושה הפרמיה? היא דרושה
לשם עידוד. טענו אז, כי בכירה מהמסלה תגדיל את הפרמיה והפרדסן
יראה קצת ברכה בעמלו, זה יעולד אותו להגביל את היבול, ואז מסילא
יגדל מספך התיבות אשר מכביטות דביזים למדינה. התנהל אז מסא ומתן
וניסינו גם לעכב את

המסלחת לחוץ לארץ. אז אמרו לנו: שלחו את המסלחת ותמצאו אופן קטנת, אך לבסוף נתנו פרמיה של 12% בלבד. השנה נוצר מצב חמור יותר; המכירה במחירים גבוהים כמעט ולא נעשתה. נוסף לכך באה החלטת שרת העבודה על הגדלת שכר העבודה לעובדים, אך לא באה תגובה חיובית על הגברת פריון העבודה. אני רוצה להקדים ולומר: אין עינינו צרה בשכר העבודה של הפועל. לו התוצאה של המחירים, כפי שאנו רואים אותה, היתה פחות או יותר טיפיקל, בודאי שלא היינו מביטים בעין צרה בשכר שמקבל הפועל בעד עבודתו. כמובן, היה רצוי מאוד לו היינו מוצאים דרך להגברה מסשית של פריון העבודה.

אנו מעריכים את הגדלת ההוצאות השנה בשני סילינג בערך על כל תיבה. הופענו בפני ראש המסללה לפני נסיעתו ותארנו לפניו את המצב. אז עוד לא ידענו על המחירים הנמוכים שיהיו. אמנם הבאנו בפני ראש המסללה גם את בעיית העבודה, ההוצאות שהתקרו, אבל אמרנו בפירוט: זו איננה הפרובלמה העיקרית, הפרובלמה העיקרית היא שאלת הפרמיה, היות ואנו חוששים למצב רציני מאוד. ראש המסללה הודיע לנו כי הוא מבין את חומרת המצב, הוא ינסה להתקשר עם משרד האוצר ואם יהיה צורך, יתקשר גם עם מר קפלן אשר נמצא אז בניו-יורק. אינני יודע מה נעשה, אולם לאחר הראיון עם מר בן-גוריון הציע מר הורביץ למסלחת של מועצת ההדריס פרמיה של 13 1/2%. דבר זה הראה לנו על הקו הנמשך והולך, שלא נכנסים לתוך עצם הבעיה של הענף, עדות הפרדסנים, כי אם עומדים במקח וממכר.

לאחר כל זאת, לאחר שקבלנו את הידיעות השחורות מהטווקים על ירידות נוספות במחירי הפרי, לא ראינו דרך אחרת מאשר לפנות שוב למסללה בבקשה לפתור סיד את הבעיה. אני רוצה להגיד: מעולם לא זלזלנו בערך העזרה אשר נתנה לפרדסנות ע"י מסללת ישראל, במסך שנתיים לקיום המדינה, בצורת סלונות סונות. בלי כל ספק שהסלונות האטריקאי יעזור לפרדסנות בשיקומה. לא זלזלנו גם במלונות אחרים, אך כל המלונות הללו הם סלונות אשר צויכים להפדע בצירוף רבית, וכדי לשלם סלונות עם רבית, יש צורך שהפרדסנות תבוס פחות או יותר.

אנו בקטנו מהמסללה להעניק לנו פרמיה במידה כזאת אשר תוכל לכסות את הוצאות הייצור ויטאירו סכום מינימלי לקיום הפרדסנות, אך אמרו לנו כי זה בלתי אפשרי. אמרנו: לא נכנס לכל הפרובלמה של הוצאות הייצור, נקח כבסיס את המחירים של השנה שעברה. אמנם, המחירים של השנה שעברה לא היו טיפיקלי רצון. הם לא כסו את ההוצאות לגבי חלק גדול של הפרדסנים, חלק ניכר כסה וחלק גם הדויה. אולם, הסכמנו לקחת כבסיס את המחירים של השנה שעברה, ובקשנו כי במידה שהמחירים ירדו, צריך להסיבם על ידי פרמיה. על כך ענה לנו שר האוצר כי אינו יכול לחתום על צ'יק בלבד. אז החליטה מועצת ההדריס בחב דעות להציע למסללה שתקבע העגקה בגבול של 15% פרמיה. נוסף לכך החליטה מועצת ההדריס כי במקרה שהמחירים ירדו הודות להתיקרות ההוצאות, תתחייב המסללה להעלות את הפרמיה באופן הדרגתי עד גבול של 12 סילינג לתיבה.

זוהי תביעתנו מהמסללה, ואנו מרשים לעצמנו להעביר אותה באמצעות ועדת הכלכלה של הכנסת. אנו רוצים להאמין שהמחירים יעלו. אמנם, הפרי אשר נמכר כבר במחיר ירוד יכול להשפיע הרבה מאוד על המסווע של המחירים גם לאחר שהמחירים יעלו, אך איס אינו יכול לדעת מה יהיו המחירים של השוק העולמי. מצד אחד יכול להיות שהמחירים לא ירדו בצורה כזאת שיצטרכו להגיע למקסימום של 12 סילינג פרייה על כל תיבה, אך אנו חושבים שאם המחירים ירדו עוד יותר, הפרדסן ישתתף בשכונ במידה ניכרת, כלומר יקבל עוד פחות מאשר המחירים של השנה שעברה. התשובה לתביעתנו זו ידועה לחברי ועדת הכלכלה, כי החלטות המסללה כבר התפרסמו. אני חושב כי שאין לי מה להוסיף יותר לדברי כדי לבאר, על יסוד מה שבארתי קודם, מדוע החלטות המסללה אינן יכולות לספק אותנו כיום במצב זה.

ועדת הכלכלה
26.12.1950

יצחק טרנני:

יתכן שבתור בא-כוח מסקי העובדים, גיטתנו היא קצת טובה טגיטת בא-כוח התאחדות האכרים, אך ברצוני להקדים ולציין: אנו זקוקים לתמיכת הממשלה לא פחות מפרדסני התאחדות האכרים; אנו חייבים להעניף הזדה, ואם העניף יפול, אין לנו מסה לחיות. מתברר כי לפחות בשנים אלה, בלי עזרת הממשלה העניף לא יוכל להתקיים. צפוינו שסועות בעתונות ובעל פה שכאילו אנו עטירים כאלה שכוונתם ליותר על עזרת הממשלה, אך לא כן הדבר. אולם, גיטתנו היא קצת טובה, ולכן אני רוצה להסבירה.

קודם כל, אנו טביטים על הפרדסנות כעל ענף חקלאי, ואתם יכולים לראות זאת גם בטאזנים כאוסרים. העניף הזה היה אחד הענפים הטכניים ביותר במסקי העובדים, להוציא את שנות המלחמה שבהן לא היה לגכרי יצוא. העניף הזה פרנס את עובדיו בכבוד, לכן התנגדנו תמיד להגבלת הנסיעות, ולכן אנו דורשים גם עכשיו נסיעה רחבה, עד כמה שאפשר.

לאחר המלחמה נמצאו הפרדסנים בטאב קשה מאוד. למרות העזרה שנתנה ממשלת המנדט בשנות המלחמה, רוב הפרדסנים - במסקים הרבה פחות - הונחתו את הפרדסים וצריך היה לשקם ולהביאם לידי פוריות. אם אומר כי התנובה הסמוצעת של הפרדסים היא 80 תיבה לדונם, נדמה לי שאין זו הגזמה. ישנם פרדסים בתוך מסקי העובדים, וגם מחוץ למסקי העובדים, אשר טביטים למעלה מ-120 תיבה לדונם. כאשר המלחמה הסתיימה, חלק מהפרדסים היו רחוקים לא רק מהמסכים, אפילו מאותו אופסיסום שאני מציין, ווראי שהיה צורך להשקיע הרבה כסף והרבה עמל בכדי להביא את הפרדסים לכצב תקין. אם מי שהוא ירצה לעשות עתה חשבון ולהביא בתור דוגמא פרדס אשר מניב 40 תיבות לדונם, לא אוכל להתחרות אתו, כי זה אינו טצב תקין. אין לדבר על טצב בלתי תקין, יש לדבר על טצב תקין. כאשר אני בא לדרוש מהממשלה עזרה, כוחי יהיה רב ברגע שאדרוש זאת כשביל קיום עניף בטצב תקין, או כאשר אני בא לדרוש כדי שהעניף יצדיק את קיומו, אך לא לצבירות רווחים. לצבור רווחים אין לי רשות לדרוש מהממשלה.

כאשר אנו באים לדרוש מהממשלה עזרה, תמיכה, סובסידיות, רחוקים אנו טלעשות עם הממשלה חשבון של וולוטה, וזאת מסני טעמים: קודם כל, מטעם מוסרי. בתור אזרח הארץ הזאת איננו יכולים להסכים לכך שמי שהוא יבוא ויגיד: אני טכניס את הוולוטה, הוולוטה טייכת לי, ובאותו זמן לדרוש מאותה ממשלה וולוטה בשביל אוכל, הגנה והלבשה. אולם, יש עוד יעם מעסי מאוד: קל מאוד למי טירצה להוכיח לנו כי לא הפרדסן יוצר את הוולוטה במידה שהיא מתקבלת מחו"ל. בכדי שהפרדסן יוכל לאמר כי הוולוטה היא שלו, הפרי אשר נמכר לחו"ל צריך להפנים למעלה מהוצאות הייצור, כי רק הרווח טייך לפרדסן. מחיר המוצר אשר מתקבל מחו"ל, צריך לכסות את מחיר החסרים הדרושים לעיבוד הפרדס, כגון: זבל חיסוי, מכונות בשביל העבודה, דלק בשביל המים, דלק בשביל הטכוניות, וכל זה עולה בדביזים. הסכום של 32 טילינג לתיבה, הוצאות הייצור, כולל 16 טילינג עבודת הפועל. קל מאוד להוכיח לפרדסן כי הוולוטה המתקבלת מפרדסו אינה שלו, רק הרווח הוא שלו.

כוחנו יחיה רב אם נבוא בפני הממשלה ונאמר: העניף החקלאי הזה הוא חיוני למסק, חיוני למדינה, הוא אחד הענפים החשובים ביותר, לכן צריך לעשות כל מה שאפשר בכדי שהעניף יחזיק מעמד. אנו עומדים על בסיס זה ולא על בסיס של וולוטה.

אני טסח לציין כי יש לי רוטם טאין חילוקי דעות בין שני הטקטורים על מה שנהוץ. גם אנו קובעים כי המחיר שהיה בשנה שעברה, הוא אשר דרוש לפרדסן. פחות מהמחיר הזה הוא לא צריך לקבל. בשנה טעברה הכניס הפרדסן 1,600 ל"י בנטלי הארץ, וזה צריך להיות מובטח לפרדסן. זה כולל גם את הפרמיה שקבלנו מהממשלה. זאת צריך להבטיח לפרדסן, אחרת הוא

לא מוכל לקיים את פרדסו, להוציא את פרנסתו ולהשאיר לעצמו רוח הוגן. בזה, נדמה לי, אין כל חלוקי דעות. אם הוא יקבל פחות ממחיר זה, הוא יפסיד. אם המחיר הזה בחוץ, במחלה האלה: מה צריך לעשות כדי להבטיח אותו? לא ראינו מצד הפרדסנים מאמצים להבטיח שאם לא יהיה מחיר זה, לפחות לא יהיה טונה בהרבה מהמחיר הזה. למה אני מתכוון? במסך המלחמה בוצרה המועצה לשווק פרי הדר והיא קבלה לידה את כל הפעולות המסחריות של הענף. בחוץ לארץ, גם לאחר המלחמה, היה מצב כזה שהקונה היה גורם מסלתי ובאופן כזה במסך 3-4 השנים האחרונות זכה הענף לכך שידע מראש איזו הכנסה תהיה לו, כי כל התוצרת נמכרה במחיר קבוע מראש, דבר שהוא חלום עבור החקלאי. מה-8 במאי 1950 הכריזה אנגליה כי מפירת הפרי תהיה חיפושית, כך הוא המצב גם ברוב הארצות האחרות. לכן, המסלחת שיצאה לחו"ל, ואשר כל שנה היתה חוזרת עם תיק מלא של חוזים למכירה למפרע, השנה חזרה רק עם חוזים למכירה של קרוב ל-25% מכמות הפרי ובתנאים יותר קשים מאשר התנאים של השנה שעברה. עוד דבר: היות והמחיר היה טובטח לנו מראש, לא דאגנו במלוא הדאגה שלא לקלקל את שטנו בחו"ל. על דבר חשוב אחד הצלחנו להתגבר במאה אחוז, על רקבון הפרי, אולם הלאה לא המסכנו. הפגע הזה של רקבון הפרי יכול היה להרוס את כל הענף ואני מדגיש לשבחם של כולם, התגברנו על הפגע הזה. לא השקענו את אותם המאמצים גם בקשר לשפור העבודה בארץ, בקשר לאריזה וגם בקשר לסידור השווק. בו בזמן שמאז קום המדינה בעזרת המדינה נעשה הרבה לשנוי שיטות העבודה בפרדס - וכבר בשנה זו שנויים אלו גרמו להוזלה ב-6-8 ל"י לדונם, כיון שלא צריך לתקן את הבורות וכו' - הרי בשיטות האריזה לא נעשה כמעט ולא כלום. השוק החופשי מעוניין בפרי יפה וטוב, הוא מוכן לשלם גם יותר עבור פרי משובח, ואם הוא איננו, אינו מוכן לשלם אף פחות.

כאשר הצענו לבאי כח התאחדות האכרים להכניס לפחות השנה אריזה מרוכזת, לא קבלו זאת. לכן, עם הדרישה שלנו שהממשלה תתן מה שיחסר לאותו מחיר שבקבתי בתור תמיכה לענף חשוב זה, אנו אומרים: יש גם גבול למה שאנו רוצים מהממשלה, כי איננו רוצים ליצור מצב בו הפרדסן יהיה בטוח שבין כה וכה יקבל את כל התמורה וע"י כך יזניח את הדאגה לשפורו של הפרי, זאת איננו רוצים לעורר בסום אופן. דרישתנו כלפי הממשלה התבטאה על כך שהממשלה תתן לפרדסנים מה שיחסר למחשול 32 שילינג לתיבה "טוב", אך לא יותר מ-7 שילינג לתיבה, מתוך הנחה שהפרי אשר ישלח יהיה פרי משובח וגידוענו כי קרוב לרבע מכמות ההדרים כבר נמכרו במחיר נמוך.

בקשר למשא ומתן שהתנהל עם הממשלה מטא ומתן זה... התחיל ע"י זה שטר האוצר מילנה ועדה, המורכבת מה"ה ויטריס וזגגי - שתנהל משא ומתן עם הוידה של המועצה לשווק פרי הדר. נתקיימו כמה פגישות בהן הצגנו את דרישותנו, שנתקבלו פה אחד:

- (1) בו בזמן שהממשלה נתנה בטונה שעברה 10% פרמיה עבור תוצרת אשר נמכרה למדינות שהיה לנו אתן הסכם מסחרי ו-12% פרמיה עבור תוצרת שנמכרה למדינות שלא היה לנו אתן הסכם מסחרי, דרשנו השנה פרמיה של 15% עבור תוצרת אשר תמכר לכל המדינות;
- (2) בו בזמן שבטונה הקודמת הממשלה נתנה אפשרות למועצה לשווק פרי הדר לעשות הסכמים פרטיים עם שתי ארצות, אנגליה ושוויצריה, דרשנו כי השנה תתן אפשרות להסכם עם עוד כמה מדינות שאנו רוצים לחדור אליהם כמו: קנדה, אוסטרליה, אמריקה וכו'.
- (3) הדרישות הללו הן בהנחה שהמחירים יהיו שווים למחירים של השנה שעברה. במקרה שתהיה הורדת המחירים, אנו שופרים לעצמנו את הזכות לבוא ולדרוש תמיכה נוספת.

נדרשנו למכור מטפרים, ומסרנו. לבסוף, נפגשנו עם שר האוצר לפני נסיעתו לאמריקה בנוכחותם של מר הורביץ ומר זגגי והבאנו בפניהם את דרישותינו עם המטפרים, לאחר ששר האוצר נטע, נפגשנו שוב עם מר הורביץ, הוא אמנם בקט לא לפרסם זאת, אך כיון שטר אריאב כבר נספר, אומר גם אני מה ענה לנו. הוא אמר: אין לי רשות לתת לכם יותר מ-12% פרמיה, אולם מצבי הוא כזה שאם אוסיף, שר האוצר יקבל זאת; אני מציע לכם 13.5%, אך בתנאי שאם לא תקבלו זאת, תמשיכו את המשא ומתן עם שר האוצר, לאחר שיחזור, כאילו לא הצעתי לכם דבר. הודענו שאיננו מקבלים את הצעתו ושנמשיך את המשא ומתן עם שר האוצר. אולם, בינתיים התאחדות האכרים עשתה דבר פשוט מאוד: מאחורי גבה של

ע/ר

ועדת הכלכלה
26.12.1950

המועצה לשווק ובלוי הטקטור ההתדרותי נהלה מסמך ומתן וכעבור זמן מה הכריזה שביתה.

השביתה הוכרזה עוד לפני המסמך ומתן.

שר האוצר-א. קפלן:

יצחק מטרני:

בעצם, ההטבתה פרצה עוד לפני שידענו על המחירים בחו"ל. אין לנו יסוד להניחה כי הממשלה אינה מקטיבה לדרישותינו, ובכל הזדמנות שהיתה לי מצאתי מחובתי לציין באופן מסתמך לטתי פנים: איש מאתנו לא פלל שממשלת ישראל תתן לאשמה שהיא ענף אותה תמיכה שממשלה נתנה לפרדסנות בטחון השבתים האחרונות, האופטימיסט הגדול ביותר בנינו לא יכול היה לתאר לעצמו זאת. קבלנו הלואות על סכום של 4 מליון ל"י, הלואות כאלו אשר נתנו לנו אפסרות לשקש את הפרדסנות: הלואה ל-12 שנה ב-2% רבית, הלואה ל-5 שנים ב-4% רבית, הלואה של 5 מליון דולאר שכבר הוטכם כי נחזירו לפי הכורסה הנוכחית. עכשיו התבטרו כי הפרדסנות הקיימת תקבל הלואה נוספת של 5 מליון ל"י. האם יש יסוד להניח כי הממשלה אינה מסה אופן לדרישותינו? הממשלה הקציבה בשנה שעברה 150 אלף ל"י, חצי לירה לכל יום עבודה שיתן הפרדסן; הממשלה נותנת לנו כל שנה 30 אלף לירות בערך, לשם מלחמה בכניסה. היט מישהו בינינו אשר חשב כי מדינת ישראל בשבתים הראשונות שלה, בזמן מלחמה ובסמך איום במלחמה, תתן סיוע יותר גדול? במקום להודות על כך לממשלה, מכבידים עליה עוד יותר. ההכבדה איננה רק על הממשלה, ואני מתרעם על הממשלה אשר נתנה אפסרות להכבדה זו שתמסך, כי זוהי חבלה בענף ובכלכלת הארץ. כאשר הכרזתם על השבתה, האם ידעתם כבר על המחירים בחו"ל? האם יכול מישהו לקבוע לפי הפרי שנמכר עתה מה תהיה רמת המחירים עד סוף השנה? גם אני מודאג ממה שקרה, שד"ר יאיר יט למי שהוא מאתנו כח להגיד כי מה שיטנו עכשיו יהיה עד סוף השנה? איני רוצה לצאת מגדר דיון כלכלי, ולכן איני נותן שום ציונים מה שיכולתי להרשות לעצמי במסגרת ובמסגרת, אך אני אומר: אין שום הצדקה שננהג כך כלפי הממשלה. הממשלה תצטרך בכבוד ראש להניח כי הפרסיה בסך של 15% לא תספיק כנראה, אך איננו דורשים יותר מ-35 גרוש לתיבה. אם לא יבואו לידי הסכם, להפסיק את ההסמכה, אנו מבקשים לתת לנו את האפסרות המלאה שנוכל להמשיך בקטיף ובאריזה, כי איננו רוצים להרוס את הענף שאנו חיים ממנו.

שר האוצר-א. קפלן:

לו היה זה רק מבחן כוחות, הייתי מדבר

אחרת, אך אני מודאג מבחינה כלכלית

ולכן אני אומר: נדמה לי כי באי כח התאחדות האכרים אינם עושים לעצמם את החשבון למה הם מגיעים. הממשלה קבלה מספר החלטות: קודם כל, היא רואה את עצמה שותפה לדאגה עבור הענף הזה, והיא לא תסתלק מדאגה זו. הממשלה קבעה שהיא מוכנה לקבוע כעת פרסיה של 15%, אך אמרה כי ברצונה לקבוע ועדה אשר תבדוק את המצב, ואם יש הכרח תשוב ותדון בכך, אך מתוך שתי הגבלות: אחת - אי אפשר להטיל על הממשלה את כל האחריות; שנית - נצטרך לדון אז באופן יסודי יותר על הפרסיות. דרשנו שתהינה פרסיות מודרניות. אולי ענף הפרדסנות מחייב באמת דיון יסודי מאוד, אך איני יודע אם הגיע הזמן להכנס לעניין. ואם כן - המטובלים כאן מעוניינים לעורר את המאלה הזאת, מה יהיה עתיד הענף הזה, כי הדברים מסתנים בעולם.

אני רוצה להעיר כמה הערות. מסעם התאחדות האכרים הובעו שתי טענות: טענה אחת - אנו צותנים ולוטה, אנו רוצים את הלוטה; טענה שניה - מצב הפרדסנות אינו טוב. לכסוי ההוצאות וכו'. לא אכנס לויכוח על ענייני הלוטה, כי דבר זה היה מביא אותנו להחק מאוד. האמת היא שאנו הלכנו לפי שצרה, בעד כל תיבה נתנו פרסיה של 11,5 גרוש, בערך. הסמוצע בסובן המסטיסטי הוא צודק מאוד, אך אם מדברים על כך שאנשים צריכים לקבל את מה שהשקיעו, אזי אין כבר סמוצע. מתעוררת גם השאלה: מדוע לפרדסנים מסוימים הוצאות הייצור גדולות יותר, ולפרדסנים אחרים קטנות יותר. גם בשנה שעברה היה חלק מהפרדסנים, גדולים וקטנים, מבין הפרדסנות העונדת ומבין המסקים הפרסיים, שהרויחו. אם אתם זוכרים, נתקבלה בכנסת החלטה נוספת, לא כלפי הפרדסנות העונדת - אם כי גם להם דבר זה יכול לתת משהו - כי אם כלפי הפרדסנות הפרסית;

אשרנו כי כל ייצוא יש לו יתרון במוצע לטעם הכנסה. חלק גדול מהפרדסנים אינם רק פרדסנים, כי אם בעלי פרדסים והכנסה או ההפסד הוא נוסף להכנסתם הכללית. החלק הזה היה צריך לפעמים לסלק את הכנסה גבוה מאוד ולהם הבטחת הקלות גדולה מאוד. אלה שהפיקו בשנה שעברה 70-80 תיבות לדונם לא הפסידו, וגם השנה לא הפסידו, ואלה אינם מעטים. פרדסנים אלה מקבלים תמורה על ידי הקלות בנט הכנסה ועל ידי פרמיה כללית וכעת הם באים ואומרים: תבטיח לנו במוצע עד 12 שילינג לכל תיבה.

אפשר לחלק את הפרדסים לשלוש סוגים: סוג אחד - אשר סביבות אוביקטיות, לעתים קרובות גם מפני שהפרדסן חדל להתעניין בפרדסו, הפרדס נותן יכולת 25 תיבות לדונם ולהם הפרדסנים החליטו לא לתת הלוואות לשקום; סוג שני - פרדסים אשר מניבים 45-50 תיבות לדונם ולגמרי לא מוצדק שהם יקבלו פרמיה ממוצעת; סוג שלישי - פרדסים אשר מניבים 75-80-90 תיבות לדונם. כאשר אומרים כי הממצע הוא 45 עד 50 תיבות לדונם, הרי זה ממוצע מזויף ואין כל רשות לדרוש מהממשלה פרמיה על בסיס זה, אשר יהנו ממנה בסיקור הפרדסנים המבוטאים. אנו הצענו לקבוע פרמיה מודרגת.

איני רוצה לדבר כעת על ההקצבות שהממשלה נותנת, אך ברצוני לומר: יושבים פה שלשה אנשים אשר יכולים גם לאשר את דברי, כי לפרדסנים אין מספיק קרקע וישנו ריב למי לתת קרקע נוספת. הממשלה מעוניינת מאוד בפתוח הענף הזה. אני מודה לעצמי לומר שאין אף ענף במסק שהממשלה השקיעה בו כל כך הרבה מאמצים וכסף כמו בענף הפרדסנות. אין אף ענף שהשקענו בו כה רבות, לא בחקלאות ולא בתעסיה, כטובן באופן יחסי. אם השקענו כספים בחקלאות מעורבת, הרי עשינו זאת למען ההתייבות החדשה; כל ההשקעה להתייבות הותיקה היתה 5 מליון דולאר. לא היה אף ענף שנתנו לו זכויות ממסליות כאלו כפי שנתנו לענף הפרדסנות, אם כי גם הממשלה משתתפת, הם בעצמם קבעו את המסלחות ונתנו להם את העזרה. במידה שהממשלה נתנה עזרה, נתנה להם את הסקסימום. הם מארגנים בעצמם את המסלוח, את הסכירה ואת המסא וסתן על אחריותם. פה ספרו לנו כי במסחר מספיעים גורמים רבים והרבה תלוי ביצרן ובמסווק, אך פה מציעים לנו הצעה מיוחדת במינה. מציעים שכל האוטונומיה תהיה בידי הפרדסנים, אם לסלוח פרי טוב ואם לסלוח פרי לא טוב, אם לסלוח בסדור טוב או בסדור לקוי, כל הבקורת היא בידיהם, אך כעת הם באים אלינו ומציעים: הכל אנו נעשה, אך אם יהיה הפסד, תעשה הלאמת ההפסדים ותעשה בסכום קטן מאוד, כיון שהממוצע הוא 12 שילינג. מדוע זה 12 שילינג ולא 11, 10 או 5 שילינג, הרי הם אחראים ולא אנחנו? האם זהו מסק פרטי? אני יודע כי בקורת ובדיקה הם דברים קשים. בזמנו התלוננו על הערבים, אך גם כאשר אין לנו ענין עם תוצרת ערבית, התברר שגם על היהודים יש בקורת קשה מאוד. הפרדסנים באו לידי הצעה, בכדי לסטור על הבקורת, להכניס בתי אריזה מרכזיים ולהכריח את הפרדסנים למסור את האריזה לבתי האריזה המרכזיים, כי אחרת אין בקורת. האם אפשר למפרע להבטיח לפרדסנים מחיר ממוצע, כך שלא יהיה איכפת להם דבר; מה אלפת לפרדסן, אם בלאו הכי המדינה תסלק. האם כך אפשר לקיים מסק, האם כך אפשר לנהל מסק פרטי? לדעתי, הממשלה עשתה ברגע זה את הסקסימום, פרט לדבר אחד שהי צריכה לעשות, אני מתכוון להסבתה. אנו פנינו לפרדסנים בבקשה לחדש את העבודה. לדעתי הרב, אין לי הסוט יכולת פיזית להשתתף בכל הפגישות, אבל בישיבה של מועצת שיווק ההגה, שהשתתפתי בה, נתקבלה החלטה לחדש את הקסיף. אני מדבר כעת בשמי, כי הממשלה טרם דנה בזה: איני רוצה לחייב אף פרדסן לחדש את הקסיף, אם כי דבר זה גורם נשק למסק וחוסר עבודה לאלפי פועלים. איני מציע לוועדה לקבל החלטה להכריח את הפרדסנים להתחיל בקסיף, אבל מי שלא יקטוף, לא יקטוף על אחריותו. הוא ולא על אחריות המדינה ולא על אחריות הממשלה. מי שיקטוף יהנה סכל הזכויות, מי שלא יקטוף יאבד את הזכויות. אם יסדרו מסמרות, הממשלה לא תרשה להשתמש בכח כדי להכריח פרדסנים לא לקטוף. המנהג הזה של הפקרות במדינה - שכל קבוצה תחליט לא רק על עצמה, כי אם גם על אחרים - לא יהיה. בעוד שעה תתקיים ישיבת הממשלה אשר תדון בענין זה. אני טוב פונה לנציגי הפרדסנות הפרטית בבקשה לא לגרום נזק לעצמם ולמדינה. ההחלטה האחרונה היתה לחדש את הקסיף, וכמובן שישלחו את הפרי של אלה אשר קוטפים, ואלה אשר הפסידו את תורם, הפסידו. יסכול כל אחד מה לעשות.

ועדת הכלכלה
26.12.1950

ע/ר

אני רוצה להוסיף ולומר: גם ההחלטה הזאת
הממשלה מגדילה את הפרמיה בסכום כסף לא קטן. הממשלה תהיה גם מוכנה
לכנס למשא ומתן, אך לא באופן עזר, כי הממשלה תצטרך אז להביא לכנסת
הצעה למקורות האמצעים האלה. אני רוצה שועדת הכלכלה תשקול את הדברים
על כל היקפם.

היו"ר ס. ארם:
אני מודה לשר האוצר על האינפורמציה, ואני
אומר זאת לא מתוך נימוס, כי אחרת לא
היינו מצוידים באינפורמציה רב צידית.

א. בהיר:
רציתי לשאול את שר האוצר כבא-כח הממשלה:
יש אצלנו דבר שאנו קוראים לו: פקוח על
המטבע, לא פקוח על המטבע שניתן, אלא על המטבע שצריך להכנס. מה תעשה
הממשלה כדי להבטיח שכל מטבע אשר יכולה להכנס לממשלה תכנס?

שר האוצר-א. ספלן:
הממשלה טרם דנה בעניין זה.
א. פרמינגר:
האם אין לממשלה סמכות להפעיל ייצור חיוני
של המדינה?

ח. בדר:
אני רוצה לומר, בראשית דברי, כי בדרך כלל
אני יכול לחתום על הדברים שנאמרו על ידי
החבר מטרני. אני חושב שאם הפרדסנות על ידי מועצת השווק תעשה את הכל
למען להשיג את התוצאות הטובות ביותר שאפשר להשיג, גם אז הפרדסנות
תהיה זקוקה לעזרה מצד הממשלה, אולם, בדומה לי שעושים מסגה כל אלה
אשר רוצים לקבוע למפרע את גבול השתתפותה של הממשלה. אני חושב שעל
עזרת הממשלה, על גובה העזרה ועל צורת העזרה, היה צריך לדון לאחר שנדע
יותר על תוצאות השווק של הסנה.

החבר מטרני אמר כבר, כי אני מודאגים מאוד
מהתוצאות הראשונות של המחירים שהציעו, בעיקר באנגליה. אני חושב כי
המועצה אולי לא העריכה כראוי את המצב שיכול להוצר מהעובדה שבעבור
שנים רבות אנו פונים בפעם הראשונה לשוק החופשי, ואולי לא עשתה במידה
מספקת את כל הדברים שהיתה צריכה לעשות גם ביחס לטיב האריזה, גם ביחס
לפרי שאותו שולחים, וגם בעחס לארגון השווקים בחו"ל. אני מלומד בסיון
לא מסנה זו, ואני יודע כי כשם שאסור להתפעל יותר מדי מתוצאות טובות
בהתחלת העונה, כך אסור להוציא מסקנות שחורות מדי מתוצאות רעות בתחילת
העונה. קיימת דאגה בלב הפרדסנים האומרת, כי לאור התוצאות שיבשן כרגע -
והתוצאות הן רעות - הממשלה היתה צריכה בראש וראשונה להגיד דבר אחד:
גם למען לאפשר את העבודה התקינה של המסלוח, אנו מוכרחים לתת אפשרות
להיות אחראים להוצאות שצריכים להסקיע בקטיף, באריזה, ובמסלוח
הפרי. גם במובן הכספי יקשה על הפרדסנים לארוז את הפרי.

דבר נוסף: אני חושב כי הממשלה צריכה לקבוע
ועדה צבורית אשר צריכה לבדוק את המצב לאור העובדות של המסלוח. אני
חושב כי ועדה זו אינה צריכה לבדוק רק את ענין המחירים, היא צריכה גם
לפקח על כך ולראות אם הפרדסנות עושה את הכל למען להשיג את המחירים
הטובים. לדעתי, הממשלה מוכרחה לבוא לעזרת הענף ולא לתת לה ליפול, אם
באמת ימנעו כי הפסטיסטים ביננו היו הצודקים.

הזכיר כאן החבר מטרני כי 25% של הפרי
נמכר כבר במחירים פחות או יותר קבועים. ישנם הבדלים שונים בין שווקים
שונים. ישנם הבדלים במחירים בין שוק לשוק, וישנם גם הבדלים בצורת
המכירה. אני מדברים כעת על ארגון המכירה ביחס ל-75% הנותרים. אני
מצטרף לדעה האומרת: בתנאים אלה, אין כל הצדקה להפסקת הקטיף כפי שהיא
נעשתה, כי נמצאות כבר א ניות בדרך אשר צריכות לקחת פרי מכור לחו"ל.
אם המצב בשווקים קובע שיש צורך להפסיק את האריזה לתקופה מסוימת, לשבוע
שבועיים או יום, לשם כך קיימת אינטנסציה מסוימת אשר צריכה להחליט על
כך, זוהי האינטנסציה שהזכיר שר האוצר. הפסקת הקטיף, או מסלוח הפרי
לשווקים מסוימים, או אי מסלוח הפרי לשווקים מסוימים, לדעתי יכולים
להיות מודרכים לפי מצב השווקים, רק על ידי הארגון שלו נתנה הסמכות
להחליט על הדברים האלה.

מר הלפר:

אני מבקש מאוד מהועדה לא לראות אותנו כחבלנים, כפי שתוארנו במידה מסוימת גם על ידי שר האוצר. לא מתקבל על הדעת להטעים אנשים, שגם שר האוצר הדגיש, כי השקיעו הרבה כסף, עמל, עבודה זעה ודם, שמונים אלה רוצים במה ידיהם להחריב את עמלם. חוג זה של אנשים נתון תמיד לחשד שענינו לבצע. אין כמונו אשר רוצים כי הפרי ישווק ויחזיר לנו את מה שהשקענו, ולכן אני מבקש מהועדה לראות אותנו בראיה זו, כי אם לברר מה שניתן לברר.

אני מבקש גם מהועדה לא לראות אותנו כאנשים הבאים לתרוע, כי אם כאנשי מקצוע מסוימים בענף כלכלי מסוים אשר באים ליעץ.

נדמה לי כי המסקנה הנכונה שאפשר היה להסיק מדברי שר האוצר היתה, כי אנו רוצים את התמיכה לקבלו בעלי הפרדסים הפוריים ורוצים לקפח את אלה שהכניסו מעטה, ויש שטא אין אנו מוציאים את הפרדסים האלה שפרדסיהם מניבים פחות תבואה בדיוק כמו את אלה שפרדסיהם מניבים יותר? יש לנו דעה משלנו מאוד יש להעניק פרמיה שווה לכל תיבה.

אני מסכים עם מר סטרני כי הפרדסנות היא ענף חקלאי ובתור ענף חקלאי יש להבדיל בין ענף הפרדסנות לבין ענף תעשייה אחר, אפשר להשקיע כספים רבים בפרדס והוא לא יתן יבול; במקרה אחר, אפשר לקבל יבול טוב דווקא מפרדס שלא השקיעו בו הרבה. ישנם גורמים טבעיים רבים אשר מחבלים, מפילו אם אנו עושים את כל מה שביכולתנו. משום כך, אם עושים קלוקליה של ייצור זה, אין זה פשוט כל כך. אני מסכים עם הדעה האומרת שאנו חייבים לשלוח רק פרי משובח על מנת לא לקלקל את סמנו הטוב, אשר נתקלקל שלא באשמתנו. צריך לחשוב אם הממוצע שנקטו הוא מציאותי, לתבואה יש שטח גדול של פרדסים; האם התבואה הממוצעת של פרדסי "תבואה" מגיעה ל-80 תבואה אכספורס על כל דונם? אני חושב כי התבואה הממוצעת של פרדסי "תבואה", אינה מגיעה ל-80 תבואה על כל דונם. נכון כי זהו התוצאה מכך שעל הפרדסנות עברו כמה שנים של הרט וחורבן, אך אי אפשר לשקם אותם בבת אחת. ישנו פרוצס ארוך של שקום ועם זאת יש להתחשב. אם אנו מבססים את החשבון שלנו, אנו מבססים אותו על סמלע של יבול, למעלה מהיבול הקיים, כלומר על 75 תבואה ברוטו לכל דונם, דבר שעד עכשיו לא זכינו לו. לא הגענו עדיין לממוצע של 75 תבואה ברוטו, אך למעשה מיותר שאגע בחשבון כזה.

אני מסכים עם מר סטרני ומר בדר כי המינימום שתיבת הדירים צריכה להכניס הוא המחיר שהשגנו בשנה שעברה, כלומר 1,615 ל"י. כולנו מסכימים שהוצאות הייצוא עלו השנה בסני שילינג לתיבה, ואם לוקחים כבסיס את המחיר של השנה שעברה, צריך להוסיף גם את ההפרש הזה. אולם, נסתפק כרגע כמה שהם אמרו. אילו לא הוספנו על טכום זה ולא כלום יתכן שמצבנו היה טוב והיינו יכולים להגיע לידי הטכום, כלומר, מצבנו היה כזה שלא היתה לנו ברידה אחרת אלא להופיע בפני הממשלה ולומר: הנה התוצרת שלי, היא עולה לי 1 לירה, אני יכול לקבל עבורה בשוק רק 900 פרוטה, מה עלי לעשות? הממשלה היתה בודאי שוקלת בדעתה אם לקבוע כי הענף הזה אינו בר-קיימא, או לקבוע שהענף הוא חשוב לסדינה, ואז עליה גם לכסות את ההפרס. אז אפשר היה גם להסתפק באיזו שהיא הבטחה של הממשלה.

אומרים לנו כי לא עשינו מספיק לשם שווק טוב של הפרי. ברור, הציעו לנו מחירים ירודים, אך הלכנו לפי הדרך הפשוטה האומרת כי טובה צפור אחת ביד מאשר 10 על הגג ואין לנו מה להתחרט על כך. ודאי שנעשה את הכל בכדי לשלוח את הפרי הטוב ביותר. אין להניח שנוציא 33% מהפרי לאכספורס והכל ישאר בידינו. לכל הדברים האלה אנו מוכנים וטומונים לדיון כמו חברינו מסמאל. אם יש צורך לארגן את השוק, נעשה זאת. לא נוכל להשיג את ראשנו בקיר אם נצטרך להתחרות עם פרי אחר אשר מאחוריו עומדת ממשלה אשר מעניקה פרמיה גבוהה. ישנם דברים שאינם ברשותנו, אך נעשה את כל מה שביכולתנו. כאשר אומרים כי צריך לברר את החשבון, הרי צריך לדעת למה מתכוונים. כאשר אומרים כי כל תיבת הדירים אינה יכולה להכניס פחות, אחרת היא תעמיד את הפרדסן בהפסד, הרי זה ברור. אומרים לנו כי יבדקו את הטעם, אך מצונו לדעת את התנאים כבר היום. מציעים לסנות ועדה צבורית, אך האם ענף זה נולד רק אתמול? ענף זה קיים כבר שנים. האם מנסה הממשלה לא ידעה כלום אודות הענף הזה, לא ידעה אם הוא מבוסס או צריך לבסס אותו? האם יש צורך לסנות

עתה ועדה צבורית אשר תכרוק את המצב? אם תולית את ההנחה בבירורים, אנו מוכרחים להגיד: טוב, נטב יום-יומים או שלשה ימים וננטה לברר את חלוקי הדעות. אותנו מדאיגים הדברים, דוקטטשום כך שבין הפרדסנות הפרטית והעובדת יטבם חלוקי דעות. אם מדברים על הולוטה, אני רוצה לומר כי מעולם לא בקשנו שהממשלה תתן לנו את הולוטה, אבל איננו מהמססים אף רגע להגיד לממשלה, שאם הממשלה נתנה לנו בשנה שעברה 620 אלף לירות פרמיה, המדינה לא נתנה לנו ולא כלום. אנו אוטרים כי המדינה עשתה אתנו עסק טוב: הכנסנו לקופת המדינה 6 מליון לירות נטו מטבע זר, ובתור אזור נאמן למדינה אני מחל לה 10 ענפים כאלה. את ההלוואות שקבלנו, קבלו פרדסנים אשר השקיעו את כל ההלוואות לשם טקום הפרדסים. טוב שהממשלה עשתה זאת, אבל אין לשכוח גם את הצב השני של המטבע: כל פרדסן שקבל הלוואה התחייב להחזירה. אנוכסם, קבלנו אותה בתנאים נוחים, בריבית נמוכה, אבל גם את הריבית הנמוכה יש לשלם, ואם לא תהיה לנו הכנסה, לא יהיה לנו מטה לשלם את הריבית הקטנה זאת מעורי התלדמים.

ברגע זה ניכר המרי במחיר כזה שאילו היינו פסימיים ולקחנו אותו בתור קנה מידה, היינו אוטרים גם לממשלה וגם לעצמנו כי לא כדאי לשלוח את המרי. ברגע זה יש הפסד מפילו עד 10 שילינג לתיבה החל מהקטיף. אם טר האוצר מעריך שהמדינה יכולה להגיע למליונים, הרי הוא הפסימיסט. איננו אוטרים שיתנו לנו 12 שילינג לתיבה, אנו אוטרים: עד כדי המחיר של השנה שעברה. מר קפלן אוטר כי זוהי התחייבות בלי הגבלה. אפשר להקדים ולומר כי כל משלוח ומשלוח יקבל אישור מהממשלה, והיה אם הסכנה תהיה למעלה מאשר הממשלה יכולה לעשות, היא יכולה להפסיק את המשלוח. אצלנו השאלה היא לא רק הקטיף, כי אם הכנת היבול הבא, ומה לעשות כאשר בכל זאת נשקפת לנו סכנה כזאת, כי הסלגרמות אשר באות מחו"ל אומרות זאת בבירור.

אני מוכן להסכים עם מר בדר שעל זאת היתה צריכה להחליט המועצה לטרוק פרי הדר, אך נטה הדברים אמורים? אילו במועצה היתה יכולה להתקבל החלטה פה אחד. מולט, המועצה חוסבת גם היום אף על פי שיש הפסד של 10 שילינג לתיבה, כי אפשר להמשיך.

מר פולני:

ה'ה טורני ובדר אשר קדמוני, אמרו כי השנה לא נוכל להמנע מבקשת עזרה מאת הממשלה. לפי המחירים שנתקבלו עד עתה בחו"ל, הממוצע העונתי לא יתן לפרדסן את אותם 33-34 שילינג לתיבה, כפי שהוא קבל אשתקד. מצב זה יהיה אצלנו מצב כרוני לטטפר שנים בעתיד. איני טקום הסנים הבאות למחירים כאלה, אשר יבטיחו לפרדסן את ההכנסה הזאת בשוק החפשי בחו"ל. יוצא, לכן, כי הממשלה תצטרך לתת תמיד תמיכה, למען לקיים את המינימום הדרוש לפרדסן. אם זוהי אכטיוטה, ואין אפשרות לפרדסן בסוגים הבאות לקבל יותר מהמינימום, אין לפרדסן גם מטה להפסיד. אם הענף הזה דרוש למדינה כאויר לנשימה, צריך להקציב את הטכניסיום בסביל לקיימו. הממשלה אינה צריכה להגביל את עזרתה, כי עליה, קודם כל, לשאול את עצמה, אם לענף זה יש זכות קיום.

אני מקבל את הדעה כי הפרדסנים צריכים לעשות את כל מה שנחוץ למען לקבל את המחירים הגבוהים ביותר עבור הפרי. השווקים שלנו מתחלקים ל-3 סוגים: (1) הגוש הסקנדינבי, מקום שיש שם מכירות קבועות, והם קונים רק מה שנחוץ להם; (2) הגוש המזרחי, מקום שהמכירות נעשות ע"י חוזים מסחריים וע"י עסקי חליפין; (3) שאר השווקים, ונטארו רק 2-3 שווקים בס"ה: אנגליה, בלגיה והולנד. במועצה לסיווק פרי הדר דברו על דבר בלגיה והולנד, שהם שני שווקים חשובים אחרי אנגליה, אבל הטיכון של המשלוח לשם הוא כל כך גדול שכולם הגיעו לדעה, שיש לשלוח לשם רק 250 אלף: תיבות. אותו פחד קיים גם לגבי אנגליה, השוק שאליו אנו שולחים את כל העודף.

ענף הפרדסנות שונה מענף תעסיה. ברגע שאנו רוצים לעבוד, איננו יכולים להפסיק, כי יש לעבוד באופן סדיר מההתחלה עד הסוף. השאלה העומדת בפני הפרדסנים היא כזאת: גם אם ירצו להתחיל בעבודה, אין להם מטה לשלם את הוצאות הקטיף, האריזה וכו', ולכן ההצעה כי על התנאים נדבר לאחר מכן העונה, אינה באה בחשבון. דרשנו להקים ועדה ציבורית עוד במאי אשתקד; לו היא היתה אז מבררת את המצב, אולי מצבנו עתה היה טובה. אם יתברר כי הפרדסנים צודקים בדרישותיהם, זה יתברר באפוייל - מאי - יוני, ואז זה כבר יהיה לא

ועדת הכלכלה
26.12.50

ע.ע.

רק לאחר העבודה, כי אם גם לאחר ההוצאות לעיבוד הפרוט, לכן, יש להבטיח לפרדסנים לא רק את דמי העבודה, כי אם גם מעל לזאת. אני חוזר וסדגיש: היות ואף פעם לא תהיה לפרדסנים האפשרות לרווח גדול, אין לו גם סמך לסבן.

היו"ר ס. ארם:
עכשיו אתן לחברי הועדה אפשרות להציג שאלות. יתכן שתספיקו לענות עליהן עוד בישיבה זו. אם לא, מבקש מכם לרשום את השאלות ובמסיד את הדיון באחת הישיבות הקרובות.
בקשר לסמכויות הועדה, אני רוצה שיהיה ברור כי לדיון בועדה אין כל קשר וכל הטפעה על הפסקת הקטיף.

הח' מסדני בקט מסני לרשום בפרטי-כל את הדברים הללו: "סר הלטר מסר כי הסמוצע של "תנובה אכספורט" הוא 70 תיבה לדונם ברוטו. מספר זה אינו נכון. הנני מבקש להודיע ולהכניס לפרטי-כל כי הסמוצע של "תנובה אכספורט" בלי הפרדסים הנטושים הוא 100 תיבה לדונם ברוטו."

ס. אונא:
לא טובן לי הדיון בקשר לוולוטה, כי כבר נאמר כאן שהוולוטה אשר מתקבלת מסכירת הפרי בחו"ל מכסה את ההוצאות אשר באות בוולוטה זהה. איני מבין איך אפשר לבטל את התביעות על סמך זה שהענף מכניס לממשלה סכום זר.
הייתי רוצה לדעת באיזו סידה מסרד החקלאות נמצא בתוך הדיונים האלה. אני מבין כי קיימת כאן גם שאלה של פוטחיות. האם מסרד החקלאות הוא בתוך פו"ס, או לא?
בכדי לקבל סומך יותר נכון מהדברים, הייתי רוצה לקבל קוללציה יותר בורה, והייתי מבקש לקבל מספרים ספורים בשאלות אלו.
סר פולני אמר כי אין באפשרותם של הפרדסנים לשלם את הוצאות הקטיף, "האריזה והמסלוח. זוהי בעיה אשר לא הושמעה בכלל בכל הדיון הזה. האם עניין זה הועמד כשאלה אשר יכולה לפתור משהו באם נמצא לה פתרון, או שזוהי שאלה צדדית.

ה. פרדר:
סר אריאב הסביר כי קיים הבדל בין פרטיה להלוואה, אך לא הסביר בדיוק מהי דרישתו, אם להגדיל את הפרמיה, או שהממשלה תקבל על עצמה את כל הסיכון.
לא שמעתי, לא סמר אריאב ולא סמר מכנס, את הבסיס לחישוב הוצאות הקטיף, והייתי מבקש, אם אפשר, לקבל מספרים על כך.
הייתי רוצה לדעת בכמה צריך לעלות הפרי פ.ו.ב.
מה היו תוצאות מחירת הפרי בסמוצע בעבר?
האם יש אפשרות על ידי סידורים של נציגות קבועה באנגליה להגיע למבירות קבועות של הפרי?
מה לפי דעתכם יכול להיות האקספורט של הפרי השנה, לפי הערכות אופטימיות?

שמעתי טענה סמר אריאב בקשר לשכר העובדים ובעיקר בקשר לפריון העבודה. הייתי מבקש להגיש לנו חומר על שכר העבודה ופרייתה בשנה שעברה, ועל עונה זו?

ע/ע/אר

ועדת הכלכלה
26.12.50

האם סידור ערבות בנקאים על ידי
המטסלה להוצאות הקטיף, האריזה והמטלות, היה מספק את הפרדסנים?

האם מצד המועצה לסיווק פרי הדר
נעשו כל הסידורים על מנת להיטיב את איכות הפרי הנשלח לחוץ
לארץ?
מהי דעתם של החברים המוזמנים בנוגע
לפרמיות סודרגות לפי סוגי הפרדסים?

א. בהיר:
לפי הטאלות של מר פרדר ומה אונא,
יכולים החברים המוזמנים להבין כי
הבעיה אשר הועברה לוועדת הכלכלה על ידי הכנסת, היא לאו דוקא
הבעיה האקטואלית של הפסקת הקטיף, כי אם בירור שאלת הענף בכללו.

אני רוצה להעמיד בפניכם כמה שאלות.
אם לא יהיה באפשרותכם לענות על חלק מהשאלות בישיבה זו, אנקט
לקבל את התשובות בכתב.

ברצוני לדעת מהו הטסח הכללי של
הפרדסים בארץ מחוץ לפרדסים הנטושים? כמה מהם נמצאים לרשות
פרדסנים פרטיים וכמה מהם בידי הסקטור ההסתדרותי. אני מבקש
גם לדעת את פריון הפרדסים האלה.

הייתי רוצה לדעת מהו טסח הפרדסים
הנטושים אשר נמצאים בעיבודו של סקטור אחד וסקטור שני. האם
יטנם עוד פרדסים נטושים שכדאי לספל בהם?

מהו המינימום ~~של~~ יבול לדונם שעושה
כדאי לעבד את הפרדס, ומה הן ההוצאות בולוטה זרה לעיבוד כל
דונם פרדס. אני מתכוון לפרדס אשר מניב 80 - 90 תיבות לדונם.

האם מסרדי המטסלה דואגים במדה
מספיק להבטחת שיווק ההדרים? האם יש מקום למטלות פרי גדול
לחוץ לארץ אשר יעבור מתקבלת הכנסה קטנה.

כמה מטבע זר נכנס מעיבוד טונה פרי
למיצים, במידה שהם מוצאים לחוץ לארץ?

אני חוזר על שאלה אשר נשאלה כבר:
מה דעתכם בקשר לפרמיה סודרגת, על ידו לאלה אשר מקבלים יבולים
גבוהים, או עידוד לאלה המקבלים יבולים נמוכים?

מר פולני אמר כי במסך השנים הקרובות
אין תקווה לאיזון ההכנסה אט ההוצאה של ענף ההדרים בלי עזרת
המטסלה. הייתי רוצה לדעת אם התאחדות האכרים היתה מוכנה להכניח
את הענף לקורס של 5 - 7 שנים של רווח והפסד גם יחד אשר יהיו
בתקופה זו. אט הפרדסנים דורשים מאת המטסלה להבטיח קכספים של
מס' התוסבים את קיום וטיוב הפרדסנות ולהעמיד לרשות בעל
הפרדס את כל ההוצאות על ידי הסתמכות בפרמיות וכו' במקרה של
הפסד, הייתי רוצה לדעת אם הייתם מוכנים להעמיד גם את כל
הרווח, במקרה שיהיה. לדעתי, יש פה גישה מענינת של אחריות
ממלכתית בעד המסק עם קיום זכות של בעלות פרטית, ולא חשוב
מי הוא הבעל.

מהו סכום ההלוואות שקבלו הפרדסנים
במשך שלש השנים האחרונות לדונם, ומהו סכום ההענקות?

עע/אד

ועדת הכלכלה
26.12.50

ד. לביא:

קודם כל, אני יוצא מתוך הנחה
כי מצב הפרדסנות, ביחוד מצב
הפרדסנות הפרטית, הוא קשה מאוד, ואינו אוטוסי ביור.

אחרי רואים לפי עבודת הועדה, כי
בירור בעית הפרדסנות ידרוש זמן מסמך, ולכן ברצוני לשאול
אתכם: האם תתחילו לקטוף לפני גמר הייבום, או לא? אני הייתי
מציע לכם להתחיל מיד בקטיף.
בניה שאתם צורקים בתביע זיכס, אבל
ברצוני לשאול: האם אינכם מבינים כי על ידי כיסוי ההפסדים על
ידי הטסלה יזרק סכום כסף בוסף לשוק, ועל ידי כך ירד עוד יותר
ערך המטבע?
לוי הפדסנים היו מקימים בעצמם בתי
חרושת לתעסית מיצים, האם היה זה סבביס, או לא?

מהו אחוז הפרדסים המניב פחות מ-50
תיבות למסלוח לדונם, ומהו אחוז הפרדסים המניב למעלה מ-50
תיבות לדונם?
מהי דעתכם על הצעת חוק אשר יאסור
ליבש פרדסים? הפרדס הוא אמנם קנין היחיד, אבל כל מה שיש במדינה
הוא רכוש המדינה.

ס. ארם - היו"ר:

1. מהו הסכום שקבלתם ועתידים עוד
לקבל מהמלוח האטריקאי?
2. כמה אחוז מסביבים את מצב השיווק
באנגליה, רק בירירת המהירים, או שיטת תופעה כללית של שינוי
הצרכים, כלומר, האם מצב הסווקים כיום הוא תופעה קוניקטורית
או תופעה כרונית?
3. בכמה יטנה את המצב אם תגובת הפרדס
תהיה 80 תיבות לדונם ליצוא, או 60 תיבות לדונם?
4. מדוע לא קבלה התאחדות האכרים
את ההצעה לאריזה טרוכזת?
5. האם יש להתאחדות האכרים מספרים
של בעלי פרדסים המסתקיסים אך ורק ספרדסנות, ועל בעלי פרדסים
שיש להם הכנסות אחרות?
6. האם התוספת לשכר העבודה נתנה
בצורת הלואה או בצורת העסקה?

ח. לנדאו:

- מאד אחד אטרו שיש להבטיח 32 שילינג
לתיבה פ.ו.ב., ומאד שני בקטן הבטחה
מקסימלית ל-7 שילינג על כל תיבה, על סמך מה מבטיחים זאת?
- מה היו החישובים לאשתקד בקשר ייחבט
המחיר של 32 שילינג לתיבה. האם סכום זה כיסה רק את ההוצאות,
או שהיה כלול בו גם רווח מסוים? מה יהיה המצב עתה אם תשיגו
מחיר של 32 שילינג לתיבה?
- כמה עולה הפרי לתיבה על העץ בהתחשב
עם מכירת שליש הבררה?
- מהם הסיכויים להגדיל בהוצאות העיבוד
על ידי המיכון?

עע/אר

ועדת הכלכלה
26.12.50

מהי דעת אנשי התאחדות האכרים ביחס
לאריזה טרוכזת וביחס לפרטיות טורדגות?

בסקרה שלא יטלה חלק מהפרי בגודל
150, לאן יטסר העודף, האם לת צרכת האוכלוסיה, או למעשה, ובאיזו
מידה זה יטנה את הקלקולציה?
מהו המצב בנוגע לשיווק אשכוליות?
האם אין זה מטנה את הקלקולציה כולה לגבי שיווק התפוזים?

מטרתם כי מכירת פרי ההדר לא תכסה
את הוצאות הייצור. האם הגעתם למסקנות מהנעתם, מתוך חישוב
שגין לכם יכולת לעבוד הטנה ובטנה הבאה תוך הפסדים מאחר שלא
נראים לכם סיכויים בשנים הקרובות לרווחים אשר יכסו את ההפסדים
של שנים אלו?

נ. הרפז: 1. מהי נתקבלה ההחלטה על הפסקת הקטיף?

2. האם לפני סלחטת העולם סכרו פרי
בקונסיגנציה, ומה היה אז המצב; האם היה דע, או היו מצבים
שונים?
3. האם יש לכם יסוד לא להתחשב
בהצעת הממשלה הטרכנה לעזור, והאם זה נובע מפעולות הממשלה בשנים
הקודמות?

פ. ברנסטיין: אמרו פה כי אלו קיים מסבר של ענף
הפרדסנות, כי אם מסבר של הלירה
הישראלית. האם אני מבין נכון, כי לו הפרדסן היה מקבל את התמורה
אשר מתקבלת במטבע זר, לא היתה קיימת בעיה של הפסדים?
האם יש חישוב בקירוב מהו ההפסד בין
ערך המטבע הזר שבו נסכר הפרי וערך ההפסד הנסקף?

א. בהיר: אם לא נסכור פרי לחוץ לארץ, האם אתם
רואים אפשרות לשווק יותר בארץ?

בקרר לבטלעות חדשות, מהו המטח
שהתאחדות האכרים מוכנה לבטוע, ועל איזה בסיס האנשים המאורגנים
על ידה יקיימו את הבטיעה החדשה.

היו"ר מ. ארם: ברור שנקיים עוד ישיבה בהסתמפותכם
אשר בה תוכלו לענות על השאלות.
אבקט סכם, אם אפשר, שהתשובות תבנה בכתב.

ש. לביא: היות והדיון עוד ייטסר, הייתי מיעץ
לכם לחדש את הקטיף.

היו"ר מ. ארם: הדבר הזה הוא בגדר שאלה של כל
חברי הועדה, אך אין לנו סמכות לצוות.

עע/אר

ועדת הכלכלה
26.12.50

א. בהיר:
אני מבין שיש לכם היום ישיבה של
המועצה לסיווק פרי הדר, ואולי תגיעו
לידי הסדר טמון רצון טוב. אם לא, אני רוצה להודיעכם כי ישנם
חברי כנסת אשר עומדים להציע הצעות שונות לזכוה בכנסת.

היו"ר ס. ארם:
אני נועל את הישיבה.
הססך הדיון יתקיים בשבוע הבא.

= = = = =
= = = = =